

T.C.
DENİZLİ PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMLERİ BÖLÜMÜ

BİTİRME TEZİ

İyilik Askısı

DANIŞMAN

PROF. DR. SELÇUK BURAK HAŞILOĞLU

HAZIRLAYANLAR

18219505 Hatice SARI

16219031 Doğan KISA

18219603 Mehtap GÜLTEN

DENİZLİ, 2021

1. ÖNSÖZ ve ERİŞİM

Teknolojinin hızla ilerlemesiyle insanlar tüm haberleşme, iletişim ve araştırma kaynağı olarak cep telefonlarını kullanmaktadırlar. Cep telefonunun bu derece kullanmaları mobil programlamayı ön plana çıkarmaktadır. Günümüze baktığımızda Android tabanlı cep telefonu yazılımlarının mobil programlamada önemli bir liderliğe sahip olduğunu görmekteyiz. Bunun için tez konumuz olarak dijital dünyaya uyum sağlayacak bir mobil uygulama geliştirdik. Her yaştan kullanıcıya hitap edecek şekilde kolay ve kullanışlı bir uygulamadır. <https://github.com/dogankisaa> üzerinden kodların incelenebilmesi amacıyla yazılım kodları repoya konmuştur.

Lisans çalışma sürecimizde değerli katkılarını ve desteklerini bizden esirgemeyen, gösterdiği sabır ve özveri ile hiçbir zaman desteğini ve engin bilgilerini bizden eksik etmeyen, çalışmalarımın her aşamasında önerileri ile bizi yönlendiren değerli hocamız Dr. Öğr. Üyesi Ömer GÜLEÇ ve saygıdeğer hocamız Prof. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimizi ve şükranlarımızı sunarız.

2. ÖZET

Askı sisteminin geçmişi, Osmanlı dönemine dayanmaktadır. Günümüzde bu sistem hala kullanılmakta olup insanların bundan haberdar olmadığı gözlemlenmiştir.

Askı sistemi, teknolojiyle entegre edildiği zaman geleneksel yöntemlerde mevcut olan sorunların çözülebileceği anlaşılmıştır. Mobil uygulama geliştirmeye karar vermemiz yaptığımız araştırmalar neticesinde yardımlaşma alanında bir uygulamamanın bulunmaması sonucunda başlamıştır.

Geleneksel sistemde, insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bağışlanan ürün çeşitliliğinin yeterli olmadığı görülmüştür. İyilik askısında bu sorunun önüne geçebilmek amacıyla, insanların gıda ihtiyacına yönelik olarak çeşitlilik olabildiğince geniş tutulmuştur. Bağışçının mağdur olmaması adına her zaman birim fiyatı uygun olan ürünler üzerinde karar kılınmıştır.

Geleneksel yöntemlerin nasıl dijital çağa uygun hale getirilebileceği ve bilişimin hangi araçlarının kullanılabileceği hakkında araştırmalar yapılmıştır.

Mobil uygulamamız İyilik Askısı'nın temel işlem birimi olarak kullanıma açılmıştır. Kullanıcılar askıya ürün bırakma ve askıdan ürün alma işlemlerini kolay ve hızlı bir şekilde mobil uygulama üzerinden gerçekleştirebiliyor. Bu bağlamda tasarımlar ve veri tabanı gibi arka plan işlemleri tamamlanmıştır. Kullanıcı temelli art niyetin önüne geçmek amacıyla, askıya ürün asılması esnasında devreye girecek olan iki taraflı doğrulama sistemi bulunmaktadır. Bu işlem random kod üreten sistem ile gerçekleştirilmiştir. İkili doğrulama sisteminin eşleşme işleminin başarıyla sonuçlanması halinde bilgiler veri tabanına aktarılmaktadır. Aktarılan bu veriler, uygulamanın akış kısmında anlık olarak görüntülenmektedir.

Teknolojinin bize sunduğu imkanlardan faydalanarak, yardımsever ve ihtiyaç sahibi insanları buluşturmak, İyilik Askısı projesinin temel amacını oluşturmaktadır. İyilik Askısı ne kadar çok insana ulaşırsa sosyal ve ekonomik düzene de o kadar faydası dokunacaktır.

Anahtar kelime: Bilişim, İnovasyon, Yardımlaşma, Dijital Dönüşüm, Askıda Ekmek

3. İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ve ERİŞİM	2
ÖZET	3
GİRİŞ	5
KONU	6
Tablo 1: Muadiller ile İyilik Askısı Karşılaştırma	6
Tablo 2: Geleneksel Dünya ile İyilik Askısının Karşılaştırması	7
AMAÇ ve PROBLEMİN TANIMLANMASI	8
SİSTEM ANALİZİ	9
Zaman Çizelgesi Aşamaları	9
Şekil 1: İş-Zaman Çizelgesi	9
YÖNTEM	10
YAZILIMIN RAPORU	11
KULLANIM KILAVUZU	13
Mobil Uygulama Ekran Tasarımı (Bireysel Hesap)	13
Resim1: Kullanıcının askı işlemlerini yapabilmek için hesap seçeceği ekran	13
Resim2: Yapılan bağışların güncel olarak listelendiği ekran	13
Resim3: Askıdaki ürünlerin içerisinde arama yapabileceğimiz ekran	13
Resim4: Bağış yapma işleminin ilk adımı iş yeri seçme ekranı	14
Resim5: Ürün cinsi ve adeti seçilen ekran	14
Resim6: Doğrulama kodunun girileceği ekran	14
Resim7: Ürünlerin detaylarına yönelik ekran	15
Resim8: Askıdan alma esnasında onay kodu girilecek olan ekran	15
Mobil Uygulama Ekran Tasarımı (Kurumsal Hesap)	16
Resim9: Onay kodunun oluşturulacağı ekran	16
Resim10: İşletme bünyesine askıya eklenebilir ürün güncellemesi yapılan ekran	16
Resim11: İşletme adresi ekleme ya da güncellemesi yapılan ekran.	16
SONUÇ	17
KAYNAKÇA	18

4. GİRİŞ

Yardım etmek, kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak anlamına gelmektedir. Aynı zamanda yardımseverlik hayırseverlik anlamına da gelmektedir. Bu tanımda yer alan hayırsever kavramı, aynı sözlükte iki farklı şekilde ifade edilmektedir. Bunların birincisi; yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara iyilik ve yardım etmesini seven, iyiliksever, yardımsever, hayırperver; ikincisi ise halkın yararı için okul, çeşme, hastane vb. yaptıran şeklindedir [1]. Biz daha çok birincisini amaç etmiş durumdayız. Türk kültüründe yardım etmek, yardımseverlik büyük bir yer etmiş durumdadır. Divanu Lügatit Türk'e bakıldığında dahi birçok örnek yer almakta ve yardım etmenin insani yönü çok eskilere dayandığı görülmektedir [2]. Zimmem defteri ve Sadaka taşı da Osmanlının yardımlaşma girişimlerinden. Fakat zamanla unutulup uygulanmamaya başlamıştır [3]. Diğer uygulamaların unutulmasına karşılık tekrar bir yardımlaşma hareketi başlatmak istedik. İyilik Askısı ile insanlara yardım etmeyi gönülden istememiz ile birlikte iş fikrimiz ortaya çıkmış oldu.

Askı sistemini kısaca şu şekilde tanımlayabiliriz; fırına gittiğimizde iki ekmek parası ödüyoruz fakat bir ekmek alıyoruz. Ekmekleri de satın alırken şunu diyoruz; “İki ekmek, biri askıda”. Ardından fırın sahibi, sizin için askıya yani ekmeklerin biriktiği noktaya bir adet ekmek bırakıyor. Gün içerisinde ihtiyacı olan herhangi bir kişi gelip “Askıda ekmek var mı?” diye soruyor. Askıda ekmek varsa herhangi bir ücret ödmeden alıyor [4].

Osmanlı zamanından beri kullanılan askı sisteminin, geleneksel kullanımında insanların askıya ürün asılabilen iş yerlerinden haberdar olamaması en büyük sorunlardan bir tanesidir. Askıya destek vermek isteyen kişi, askıya ürün bıraktığında ihtiyaç sahiplerinin bu iyilik hareketinden haberi olmuyor. Bu yüzden ürünler askıda kalıyor. Günümüzde gıda ihtiyacını karşılama konusunda insanların sıkıntı yaşadığı biliniyor. Yaşanan sıkıntıyı çözmek amacıyla, askıya destek olmak isteyen kişiler ve ihtiyaç sahipleri bir araya getirilmiştir. Söz konusu sorun, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanları kullanarak, her yerden ve her zaman erişim sağlama imkânı sunan mobil uygulama aracılığıyla çözülmüştür

5. KONU

İyilik Askısı muadilleri ile ve geleneksel dünya ile karşılaştırılarak bu uygulamalara göre işlevselliği hakkında araştırmalar ve incelemeler yapıldı.

	Askıda Ne Var	İyilik Askısı
Hedef Kitle	Ulusal	Bölgesel
Konum Bilgisi	Yok	Var
Ürün ve Hizmet	Eğlence sektörü, Gıda	Gıda
İlgilendiği Kesim	Öğrenciler	İhtiyaç sahipleri

Tablo1: Muadiller ile İyilik Askısı Karşılaştırma

İyilik Askısının muadilleri incelendiğinde ulusal çapta çalıştıkları bilinmektedir. Askıda Ne Var uygulamasının hitap ettiği kesimin tüm ülke genelinde yayılmış olmasına rağmen fazla bilinmemesi askıya asma ve askıdan alma sisteminin sektöre uğramasına sebep olmaktadır. Bizler İyilik Askısı olarak bölgesel çapta, daha küçük bir kesime hitap ederek askı sisteminde yaşanabilecek aksaklıkların, askıyı destekleyen ve ihtiyaç sahiplerinin birbirlerine erişim konusunda yaşayabileceği hemen her sorun çözüme kavuşturulmuştur. Muadil site incelendiğinde, mobil uygulama olmadığı için erişilebilirlik açısından eksik olduğu görülmüştür. Buna çözüm olarak, her kesimden insanın kullanabilmesi için mobil uygulama geliştirilmektedir.

Muadil sitede, mevcut ürünler listelenirken herhangi bir adres bilgisine yer verilmediği görülmüştür. Kullanıcının (ihtiyaç sahibi ve askıyı destekleyen), anlaşmalı işyerinin adresini bulamamasına ve mekân hakkında bilgi sahibi olamamasına sebep olmaktadır. Buna çözüm olarak, İyilik Askısında ürünün alınacağı anlaşmalı mekanların adres bilgileri mevcuttur. Bu sayede muadil sitelerde yaşanan sıkıntıların önüne geçilmiştir. Bu muadil sitede, mevcut ürünlerin listelendiği bölümde, aynı ürün veya hizmet birden fazla kez yazıldığı için görüntü ve veri kirliliği oluşturmuştur. Aynı zamanda askıya ürün bırakacak kişi ve ihtiyaç sahibi için ürünün bulunması güçleşmiştir. İyilik Askısı'nda ise, bu sorunun önüne geçmek amacıyla her bir satırda o üründen kaç tane olduğu belirtilmiştir. Bu sayede görüntü ve veri kirliliğinin önüne geçilmiştir. İncelediğimiz muadil site sadece web üzerinden hizmet vermektedir. Yalnızca

öğrencilerin konser ve tiyatro bileti gibi eğlence ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Gıda ürünlerine çok az yer verilmiştir. İyilik Askısı ise sadece öğrenciler gibi küçük bir kesime hitap etmek yerine, halkın her kesiminden insana ulaşabilmeyi amaçlamıştır. İnsanların hayatını idame ettirebilmesi için gerekli olan temel gıda ürünlerini hedef almıştır. İyilik Askısı bir yazılım ürünü olduğu için herhangi bir patent söz konusu değildir, fikri mülkiyeti bize aittir.

	Geleneksel	Dijital
Askıya Asılan Ürün	Ekmek	Temel Gıdalar
Askıya Asılan Yer	Pano	Online (Mobil Uygulama)
Reklam	Kulaktan Kulağa	Web Sitesi, Sosyal Medya ve Sponsorluklar
Askıya Asan Kitle	Halk	Halk ve Daimi Sponsorluklar
Askıda Ürün Sayısı	Bilinmiyor	Anlık Bildiri

Tablo2: Geleneksel Dünya ile İyilik Askısının Karşılaştırması

Geleneksel yönteme göre kıyasladığımızda görüldüğü üzere daha kullanılabilir ve hesap verilebilirlik açısından daha güvenilir bir yapı elde etmiş oluyoruz. Daha geniş kitlelerin bu yardımlaşma hareketinden haberdar olmasını sağlayarak bölgesel çapta daha fazla insana ulaşma olanaklarımız da artıyor.

Türkiye’de Ocak 2021 itibariyle 121.903 faal dernek ve Ağustos 2020 itibariyle 5.352 yeni vakıf bulunuyor. Bu vakıf ve derneklerin genel amacı insanlara yardım etmektir. Biz bu iyilik hareketlerini teknoloji vasıtasıyla daha fazla insana ulaştırabileceğimize inanıyoruz. (5)

6. AMAÇ ve PROBLEMİN TANIMLANMASI

Osmanlı döneminden günümüze kadar uzanan askıda yardımlaşma kültürünün, bugün yeteri kadar bilinmediği ve yaygınlaşmamış olduğu gözlenmiştir. Projemiz toplumu bu konuda bilinçlendirmek ve bilinçli bir nesil yetiştirmek adına büyük önem teşkil etmektedir. Bunun üzerine İyilik Askısı, çağa uygun bir şekilde bu kültürü yaşatmayı ve insanlara dokunmayı amaçlamıştır.

Günümüzde gıda ihtiyacını karşılama konusunda insanların sıkıntı yaşadığı bilinmektedir. Bu sorunun giderilmesi amacıyla faaliyet gösteren geleneksel ve online platformlardaki bütün girişimlerde ihtiyaç sahiplerine yapılan yardımların, yerine tam olarak ulaşmadığı görülmüştür. Yapılan yardımlar karşısında ihtiyaç sahiplerinin utandığı ve yardımları ilk elden kabul edemediği için sıkıntılar yaşanmaktadır.

İhtiyaç sahiplerine bağış yapan birçok kuruluş bulunmaktadır. Ancak bu kuruluşların nerelerde olduğu ve bağış yapılan ürünlerin ne miktarda olduğu bilinmemesinden kaynaklı sorunlar ile karşılaşmıştır. Bu sorunlar doğrultusunda bağış yapan ve bağışlanan ürünlerin alınıp alınmadığı bilgisinin eksikliği sebebiyle sıkıntılar hala yaşanmaktadır. İyilik Askısı uygulaması tam olarak bu ve benzeri sorunlar ile başa çıkabilmek için devreye girmiştir. İhtiyaçların karşılanmasına yönelik yaptığımız uygulama ile kolay ve rahat ulaşımın sağlanabileceği düşünülmüştür.

İyilik Askısı uygulmamız, projenin en temel görevi olan bağışların yapıldığı ve ihtiyaç sahiplerinin kolayca ulaşabileceği kısım olarak geliştirilmiştir. İhtiyaç sahiplerini mağdur edip küçük düşürmemek adına yaptığımız uygulama sayesinde ihtiyaçlarını kolayca karşılayabilmektedirler. İyilik Askısı sistemi ile, gelişen teknolojinin her türlü imkanlarından faydalanarak, bu sıkıntıların giderilmesini amaçladık.

7. SİSTEM ANALİZİ

7.1. Şekil 1. Zaman Çizelgesi Aşamaları

Planlama Aşaması: Bu süreçte konu araştırması yapılmaya başlandı.

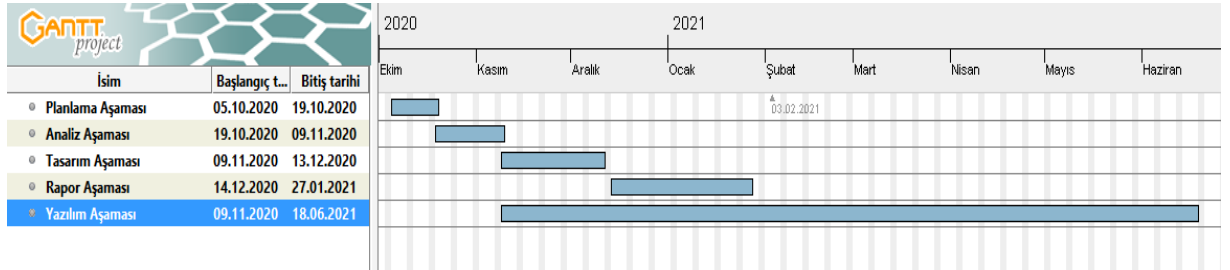
Analiz Aşaması: Bu aşamaya geldiğimizde artık konumuz belirlenmişti. Proje hakkında neler yapılabilir, ne gibi artı ve eksileri olacağı konusunda değerlendirmeler yapıldı. Grup olarak kimler hangi konuda çalışma yapmakta daha başarılı olduğuna göre görev dağılımı yapıldı.

Tasarım Aşaması: Bu aşamada mobil uygulama çalışmalarının tasarımı nasıl olacağına karar verildi. Kullanıcı için oluşabilecek zorluklar göz önünde bulundurarak kolay bir arayüz tasarımı yapılması hedeflenmiştir.

Rapor Aşaması: Bu aşamaya kadar gerçekleşen işlemler, süreç, görevler ve başvuru aşamasına geçen süre anlatılmıştır.

Yazılım Aşaması: İyilik Askısı projesinin UI kısmında Google'ın piyasaya sunduğu, Dart dili ile çalışan Flutter frameworkü, gerekli silme, ekleme güncelleme ve yetkilendirme işlemlerinin yapılabilmesi amacıyla yine Google tarafından geliştirilen Firebase veri tabanı kullanılmıştır.

Gantt Şeması:

Şekil 1. İş-Zaman Çizelgesi

8. YÖNTEM

Tasarlanan mobil uygulamanın kullanım kolaylığı açısından bir takım yöntem ve tekniklere yer verilmiştir. Bunlar;

-Askıdan ürünün alındığı ya da ürünün askıya konulduğu anda sistemin her zaman güncel kalması adına, yapılan bağışın hangi iş yerine yapıldığı ve miktarı, mobil uygulamanın ana sayfa bölümünde görüntülenmektedir.

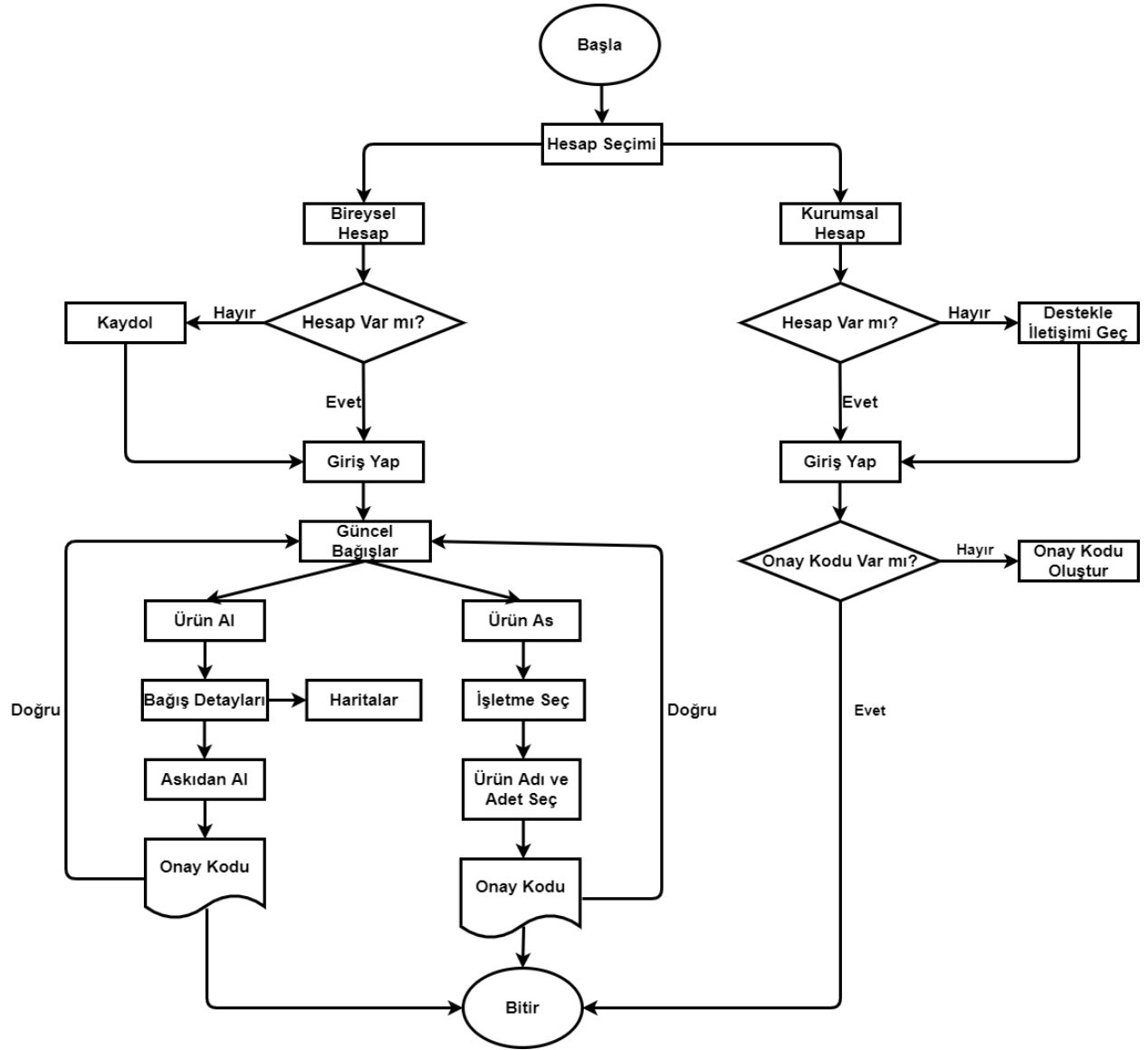
- İhtiyaç sahibi tarafından ürün alınırken, uygulama ekranında gönderilen kod, iş yeri sahibinin kendi ekranında açtığı kodla eşleştirerek, stoktan düşmesi sağlanacaktır.

- Uygulamada ürün astığı bilgisi ana sayfa üzerinde, destek veren kişinin adı “anonim” olarak yer almaktadır.

- Askıyı destekleyenin kimliği tamamıyla gizli kalacak ve yapılan iyilik gösteriştten uzak bir şekilde ihtiyaç sahibine ulaşacaktır.

-İşyeri detay sayfasından askıya asılan ilgili işyerinin adres bilgisi yer almaktadır.

9. YAZILIMIN RAPORU

- 1.Adım: Başla.
- 2.Adım: Hesap seçimi yap.
- 3.Adım: Bireysel hesap seçimi ya da kurumsal hesap seçimi yap.
- 4..Adım: Bireysel hesap kaydın yoksa kaydol, bireysel hesap kaydın var ise giriş yap.
- 5.Adım: Giriş yapıldığında güncel bağışlar ekranı görünecektir. Askıdan ürün almak için ürün alı seç. Askıya ürün asmak için ürün ası seç.
- 6.Adım: Askıya ürün as.
- 7.Adım: İşletme seçimi yap.
- 8.Adım: Ürün adı ve adedini seç.
- 9.Adım: Onay kodunu gir.
- 10.Adım: Asılan ürün güncel bağışlara eklenir.
- 11.Adım: Ürün al.
- 12.Adım: Bağış detayları sayfası açılır. İlgili işletmenin haritası görüntülenir.

13.Adım: Askıdan ürün al.

14.Adım: Onay kodunu gir.

15.Adım: 10. Adıma dön.

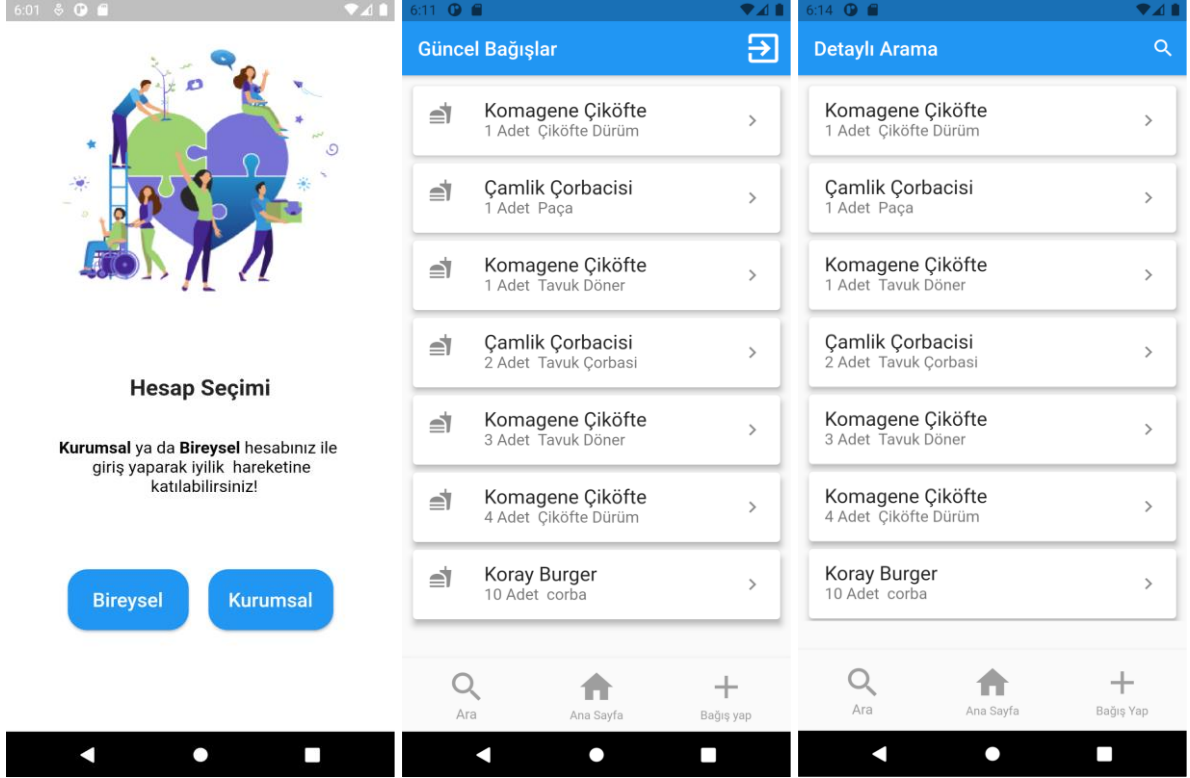
16. Adım: Kurumsal hesabı seç. Kurumsal hesap kaydın yoksa destekle iletişime geç.
Kurumsal hesap kaydın var ise giriş yap.

17.Adım: Onay kodun yok ise onay kodu oluştur, var ise işlem gerçekleşir.

18.Adım: Bitir.

10. KULLANIM KILAVUZU

10.1. Mobil Uygulama Ekran Tasarımı (Bireysel Hesap)

Resim1

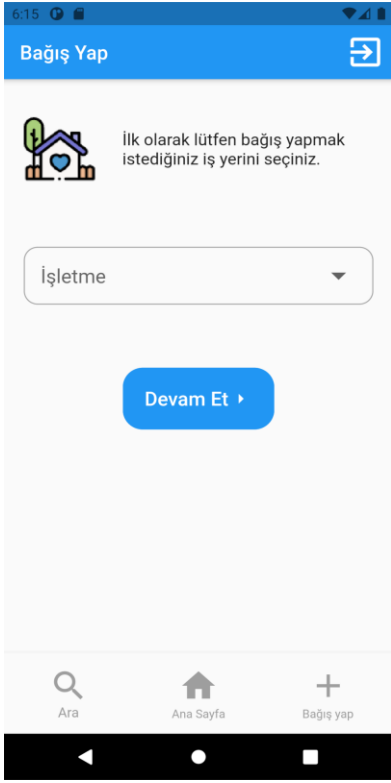
Resim2

Resim3

Resim1: Kullanıcının askı işlemlerini yapabilmek için hesap seçeceği ekran.

Resim2: Yapılan bağışların güncel olarak listelendiği ekran.

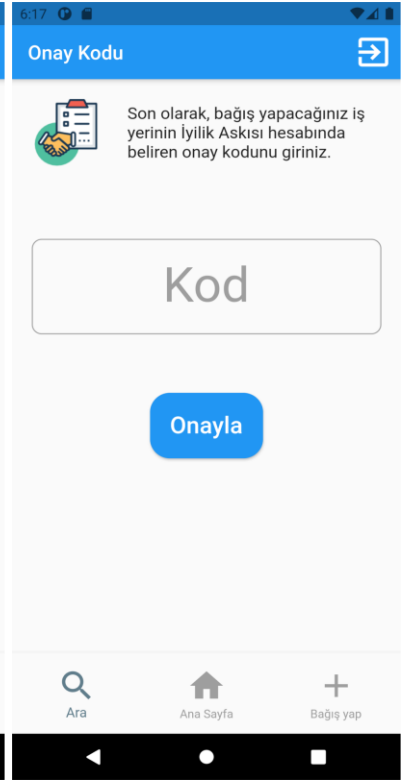
Resim3: Askıdaki ürünlerin içerisinde arama yapabileceğimiz ekran.

Resim4

Resim5

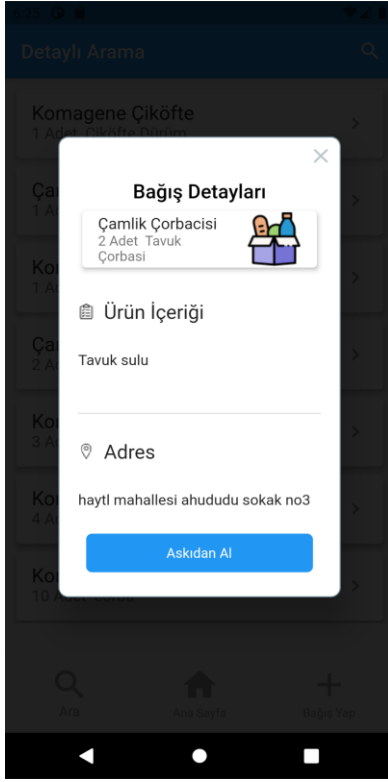

Resim6

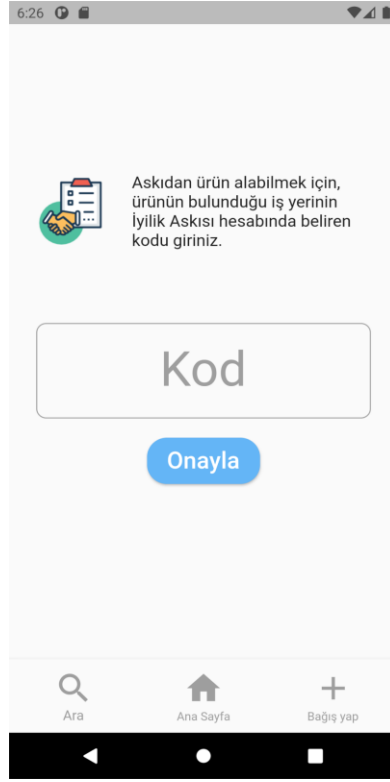
Resim4: Bağış yapma işleminin ilk adımı iş yeri seçme ekranı.

Resim5: Ürün cinsi ve adeti seçilen ekran.

Resim6: Doğrulama kodunun girileceği ekran.

Resim7

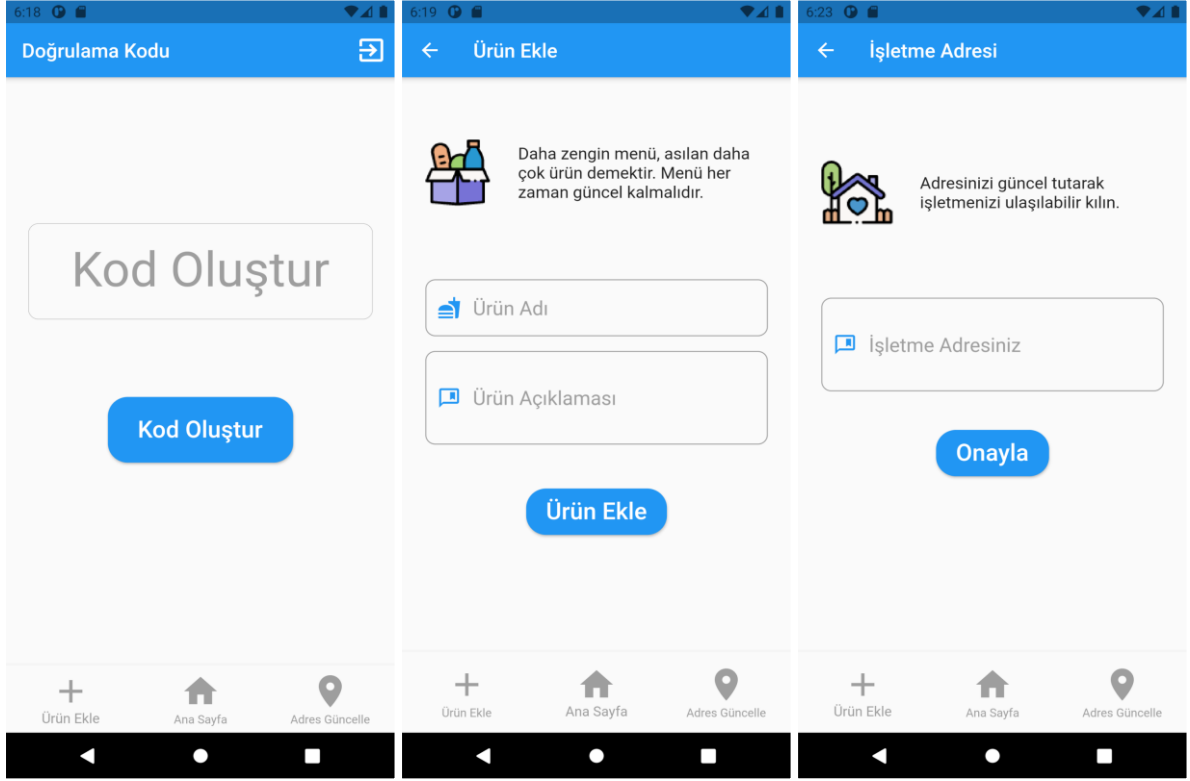

Resim8

Resim7: Ürünlerin detaylarına yönelik ekran.

Resim8: Askıdan alma esnasında onay kodu girilecek olan ekran.

10.2. Mobil Uygulama Ekran Tasarımı (Kurumsal Hesap)

Resim9

Resim10

Resim11

Resim9: Onay kodunun oluşturulacağı ekran.

Resim10: İşletme bünyesine askıya eklenebilir ürün güncellemesi yapılan ekran.

Resim11: İşletme adresi ekleme ya da güncellemesi yapılan ekran.

11. SONUÇ

İhtiyaç sahiplerinin askıdan ürün alma ve yardımseverlerin askıya ürün bırakma işlemleri, mobil uygulama üzerinden yapılacaktır. Anlaşılabilirlik açısından, mobil uygulamanın askıya ürün koyma ve askıdan ürün alma işlemlerine en kısa yoldan ulaşılması hedeflenmiştir. Bu yüzden işlem birimleri (buton, link, arama) kullanımları mümkün olduğunca en aza indirgenmiştir. Kullanıcının talebine göre, ürüne ve iş yeri ismine göre listeleme yapılabilmektedir. Aynı zamanda askı doğrulama sistemi kod ile sağlanmıştır.

Projede anlaşılabilirlik amaçlanmaktadır. Bu yüzden tasarımın kullanıcı odaklı olması için uygun arayüz tasarımı yapılmıştır. Mobil uygulama Android cihazlarda kullanıcının hizmetine sunulmuş olup uzun vadede ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılama konusunda önemli bir etken olabilecektir.

KAYNAKÇA

(1) Tdk Sözlük <https://sozluk.gov.tr/>

(2) DİVANÜ LÛGATİ’T-TÜRK’TE SOSYAL YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA Nisan 2015 http://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/adem_aydemir_divanulugatit_turk_yardimlasma.pdf

(3) Osmanlı döneminde ki Zimem Defterini Saka Taşını anlatan kısa videolar, YouTube, 5 Haz 2017 <https://www.youtube.com/watch?v=lq5kr0-74T8>

https://www.youtube.com/watch?v=_F98Ji1Rxn8

(4) Askıda Ekmek geleneğini anlatan bir gazete haberi, Yeni Şafak, 18 Eylül 2019, 10:00 ,

<https://www.yenisafak.com/hayat/yardimlasma-kulturunun-en-guzel-temsili-askida-ekmek-35>

[06756](https://www.yenisafak.com/hayat/yardimlasma-kulturunun-en-guzel-temsili-askida-ekmek-35)

(5)<https://acikacik.org/bagiscilar-icin-ipuclari/izin-almadan-yardim-toplama#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20Ocak%202021%20itibariyle%20121.903%20faal%20dernek%20ve%20A%C4%9Fustos%202020%20itibariyle>